

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวเคราะห์เรื่อง กลวิธีและแนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ โดย งามพรรณ เวชชาชีวะ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแต่งในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ และเพื่อวิเคราะห์แนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ โดยคัดเลือกรวมกรรมของงามพรรณ เวชชาชีวะ ที่เป็นนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ทั้งหมด ๓ ตอน ได้แก่ ความสุขของกะทิ ความสุขของกะทิ ตอน ตามหาพระจันทร์ และความสุขของกะทิ ตอน ในโลกใบเล็ก และเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ กลวิธีการแต่งและแนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ โดย งามพรรณ เวชชาชีวะ มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. กลวิธีการแต่งนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ งามพรรณ เวชชาชีวะ ได้ใช้องค์ประกอบของการแต่งนวนิยาย ๘ ประการ กลวิธีการแต่งแต่ละองค์ประกอบมีลักษณะโดยสังเขป ดังนี้

๑.๑ การตั้งชื่อบท พบว่าผู้แต่งใช้กลวิธีการตั้งชื่อบทตามของใช้ทั่วไป ตั้งชื่อตามของธรรมชาติ ตั้งชื่อตามอาหาร ตั้งชื่อตามชื่อนิทาน และตั้งชื่อด้วยคำนามธรรม โดยใช้ถ้อยคำง่าย ๆ มีความหมายสอดคล้องกับเนื้อเรื่องแต่ละตอนได้อย่างน่าสนใจ

๑.๒ การวางโครงเรื่อง พบว่าผู้แต่งใช้กลวิธีการสร้างเหตุการณ์และเรื่องราวของตัวละครในนวนิยายทั้งสามเล่ม มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับ "บ้าน" ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการดำเนินเรื่อง และผูกปมให้ตัวละครดำเนินชีวิต มีความขัดแย้งและคลี่คลายปัญหาตามลำดับเรื่องราวให้ต่อเนื่องกัน เป็นโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อน โดยให้แนวคิดและความเพลิดเพลินจากรีวิวของเด็กหญิงคนหนึ่งที่มีชีวิตผูกพันกับคนที่รักและเผชิญกับความทุกข์ แต่เธอก็พบกับความสุขด้วยตัวเองในตอนจบเรื่อง

๑.๓ การเปิดเรื่อง พบว่าผู้แต่งมีกลวิธีการเปิดเรื่อง ๕ ลักษณะ ได้แก่ การเปิดเรื่องโดยอธิบายชื่อบท ซึ่งทำให้ติดตามเรื่องได้ง่าย การเปิดเรื่องโดยบรรยายฉาก ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์สำคัญที่จะนำไปสู่เรื่องในตอนต่อไป การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา ทำให้รับรู้

เหตุการณ์และรู้จักนิสัยของตัวละคร การเปิดเรื่องโดยใช้นาฏการ ทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงการเคลื่อนไหวของตัวละครได้ง่าย การเปิดเรื่องโดยการเล่าเรื่อง เป็นวิธีเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและคลี่คลายหรืออภิปรายเรื่องที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความเป็นมาของเนื้อเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง

๑.๔ การดำเนินเรื่อง พบว่าผู้แต่งใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องโดยสร้างความขัดแย้งและการลำดับเรื่อง ในด้านการสร้างความขัดแย้ง ผู้แต่งใช้กลวิธี ๔ ลักษณะ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากสามภรรยาที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ทำให้ครอบครัวแตกแยกและมีผลกระทบต่อลูก ความขัดแย้งระหว่างญาติ เป็นกลวิธีที่เสริมให้เรื่องของตัวละครชัดเจนยิ่งขึ้น ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เป็นความขัดแย้งที่แสดงให้เห็นความกล้าหาญของมนุษย์เมื่อเผชิญกับอันตราย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับชะตากรรม เป็นความขัดแย้งที่แสดงถึงความเข้มแข็งของตัวละครเมื่อต่อสู้กับโรคร้ายและความตาย ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร เป็นความขัดแย้งที่ผู้แต่งต้องการแสดงถึงบุคลิกลักษณะของตัวละครและแนวความคิดในการแก้ปัญหาเพื่อให้มีความสุขในชีวิตต่อไป

ในด้านการใช้กลวิธีการลำดับเหตุการณ์ พบว่าผู้แต่งใช้กลวิธีการลำดับเหตุการณ์ตามปฏิทิน ทำให้ผู้อ่านได้ติดตามเรื่องราวของตัวละครได้ตามลำดับเวลา และกลวิธีการลำดับเหตุการณ์แบบย้อนต้น ทำให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจความเป็นมาของตัวละคร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่องนวนิยาย

๑.๕ การปิดเรื่อง พบว่ามีกลวิธีการปิดเรื่อง ๓ ลักษณะ ได้แก่ การปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม เป็นกลวิธีจบเรื่องโดยให้ปัญหาคลี่คลาย และผู้อ่านมีความรู้สึกสุขสมหวังไปกับตัวละคร การปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาเป็นกลวิธีที่ทิ้งท้ายให้ผู้อ่านคิดหาคำตอบหรือคาดเดาเอาเอง และการปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม เป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านผิดหวังและรู้สึกเศร้าโศกไปกับตัวละคร ซึ่งผู้แต่งใช้น้อยโดยเลือกนำมาใช้ให้เหมาะกับเหตุการณ์ที่ดำเนินไปตามโครงเรื่องและสะท้อนให้เห็นว่าชีวิตมนุษย์มีทั้งความสุขและความทุกข์

๑.๖ ตัวละคร พบว่าผู้แต่งได้กำหนดตัวละครเอกและตัวละครรองหลัก ให้มีนิสัยใจคอพฤติกรรม และความคิดนึกไปตามบทบาทที่ผู้แต่งได้สร้างสรรค์ แต่ละตัวละครมีลักษณะนิสัยตามพื้นฐานหรือภูมิหลังในการดำรงชีวิต มีความสัมพันธ์ตามบทบาทและเหตุการณ์ในการดำเนินเรื่อง ที่นำไปสู่แก่นเรื่องคือ ความสุข“ของกะทิ” เป็นตัวละครที่เป็นมนุษย์ ซึ่งผู้อ่านสามารถค้นพบได้ในชีวิตจริง ทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างสมจริงและกระตุ้นให้อ่านได้อย่างสนุกสนานตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

๑.๗ ฉากและบรรยากาศ พบว่าผู้แต่งใช้ฉากและบรรยากาศที่สมจริง และเป็นสถานที่ที่ทำให้เรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องที่เป็นเรื่องราวของเด็กหญิงกะทิ ซึ่งต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง

ของชีวิตที่มีทั้งความสุขจากความรักและความทุกข์จากการสูญเสีย มีฉากที่สำคัญคือ บ้านริมคลอง บ้านชายทะเล บ้านกลางเมือง และสถานที่ต่างประเทศ

๑.๘ บทสนทนา พบว่าผู้แต่งใช้กลวิธีการแต่ง ๓ ลักษณะ ได้แก่ บทสนทนาที่ใช้ดำเนินเรื่อง ทำให้เรื่องพัฒนาไปตามโครงเรื่อง การใช้บทสนทนาบอกลักษณะและนิสัยใจคอของตัวละคร ทำให้เข้าใจบุคลิกลักษณะและนิสัยใจคอของตัวละครอย่างชัดเจน และการใช้บทสนทนาที่ให้คิดและข้อคิด โดยผู้แต่งแทรกพรรณนาและค่านิยมในการดำเนินชีวิตหรือการปฏิบัติตนในสังคมผ่านคำพูดของตัวละคร

๒. แนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ งามพรรณ เวชชาชีวะ ได้เสนอแนวคิดผ่านนวนิยาย ๓ ประการ ผู้วิจัยได้สรุปอย่างโดยสังเขป ดังนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความรักในครอบครัว พบว่าผู้แต่งได้เสนอแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ ความรักระหว่างสามีภรรยา ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างครอบครัวที่อบอุ่นและมั่นคง สามีภรรยาทั้งสองคนต้องมีความรัก ความเข้าใจ ซื่อสัตย์ต่อกัน ดูแลและมีเวลาให้กัน ปรนนิบัติหรือและมีความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน เพื่อให้ชีวิตคู่และครอบครัวยั่งยืนและอบอุ่นตลอดไป ความรักระหว่างพ่อแม่ลูก เป็นความรักที่ผูกพันทางสายเลือด และการมีบทบาทหน้าที่ในสถานภาพของแม่และพ่อ ซึ่งมีความสำคัญสำหรับการเติบโตของลูก ทำให้ลูกสามารถมองเห็นความดีของโลก ดำเนินชีวิตอย่างมีความหวัง ลูกจะมีความสุขที่ได้อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ความรักระหว่างตายายกับหลาน เป็นความรักแบบผูกพันทางสายเลือดที่มีโอกาสได้เลี้ยงดูและอบรมหลานให้เป็นเด็กดีและมีความสุข

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต พบว่าผู้แต่งได้เสนอแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ การดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย เป็นการใช้ชีวิตที่มีความสุข ไม่ต้องเดือดร้อนจากการทำตามค่านิยมทางวัตถุนิยม หรือต้องการมีสิ่งของเครื่องใช้ราคาแพงหรือหรูหราสวยงาม ความสุขของชีวิตหาได้ง่าย เพราะความสุขนั้นอยู่ที่การปรับความคิดและจิตใจของมนุษย์นั่นเอง การดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมาย เป็นแนวคิดสอนให้รู้จักวางแผนชีวิต ดำเนินชีวิตโดยรู้ความต้องการของตนเอง สามารถจัดการชีวิตหรือเลือกกระทำสิ่งใด ๆ ซึ่งควรจะทำปฏิบัติตามเพื่อให้ชีวิตมีความสุข การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง เป็นแนวทางการใช้ชีวิตที่สอนให้รู้จักควบคุมทั้งกายและใจ มีสติปัญญา ต้องอดทน อดทนเพียร รอบคอบ เพื่อให้ชีวิตสมดุล พอกินพออยู่พอมีพอใช้โดยพึ่งตัวเอง และรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย พบว่าผู้แต่งได้เสนอแนวคิด ๒ ประการ ได้แก่ อาหารไทย เป็นแนวคิดที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับการทำอาหารและรสชาติของอาหารที่ใช้กินในชีวิตประจำวัน และใช้ในการทำบุญ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยในด้านความ

ศรัทธาและผูกพันกับศาสนา การจัดเตรียมอาหารตั้งแต่วัตถุดิบ ต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนในครอบครัวหรือชุมชน จึงทำให้สังคมไทยที่มีความรักและความอบอุ่นตลอดมาแต่โบราณ อีกประการคือ ชีวิตความเป็นอยู่ เป็นแนวคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของวิถีชีวิตไทย ระหว่างการมีชีวิตความเป็นอยู่ตามแบบสังคมดั้งเดิมที่เรียบง่าย ไม่เร่งรีบ และแบบสังคมสมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ ซึ่งวิถีความเป็นอยู่ทั้งสองแบบได้ควบคู่กันไปอย่างดี เพิ่มสีสันให้กับวัฒนธรรมและสังคมไทย

๕.๒ อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์เรื่อง กลวิธีการแต่งและแนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ โดย งามพรรณ เวชชาชีวะ มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

๑. กลวิธีการแต่งนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ มีจุดเด่นคือการสร้างตัวละครเอก งามพรรณ เวชชาชีวะ ได้สร้างตัวละครเอก เป็นเด็กหญิงอายุน้อยที่ต้องประสบกับ "กะทิ" การสูญเสียหลายอย่าง แต่เนื่องจากกะทิได้รับการอบรมให้เป็นเด็กที่มีจิตใจเข้มแข็ง ช่วยเหลือตัวเองและคนอื่น ๆ ได้ตั้งแต่เด็ก จึงมีแนวคิดเชิงบวกในการมองชีวิตและสังคม กะทิจึงพอใจกับความสุขเล็กๆ น้อยๆ จากสิ่งต่าง ๆ รอบข้างตัวที่หาได้ไม่ยาก ทำให้ผ่านพ้นความทุกข์ได้ทุกครั้งและส่งความสุขต่อไปให้คนรอบข้างด้วย

การสร้างตัวละครเอกเป็นเด็กในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ผู้แต่งใช้มุมมองของเด็กมาสะท้อนภาพสังคมจริง ทำให้ผู้อ่านรู้สึกแปลกใหม่ เนื่องจากการสร้างตัวละครเอกในนวนิยายทั่วไปมีจำนวนน้อยที่สร้างตัวละครเด็กที่เป็นตัวหลักในดำเนินเรื่อง ดังนั้นชีวิตและประสบการณ์ที่เด็กน้อยนำเสนอในนวนิยาย ได้สร้างความสะเทือนใจของผู้อ่านอย่างมาก กะทิจึงกลายเป็นตัวละครที่มีชีวิตจิตใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้อ่าน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

การวิเคราะห์กลวิธีการแต่งนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ได้สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับกลวิธีที่บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (๒๕๑๗ : ๑๑๕) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้แต่งต้องกำหนดกระบวนการของกลวิธีทั้งหมด "กลวิธี" คือการกระทำที่ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องที่ผูกไว้และบรรลุความมุ่งหมาย กลวิธีมีหลากหลายอาจเป็นการแบ่งเรื่องเป็นบท ๆ หรือตั้งต้นบทด้วยตัวละครใด ๆ ในเรื่อง จะใช้สำนวนภาษาสละสลวยพรรณนาภาพงามในชนบทหรือจะให้คนอ่านเห็นภาพที่น่าสังเวช เนื่องมาจากความยากจนของชาวชนบท หรือจะแสดงให้เห็นภาพความสงบ อาจใช้สำนวนเหมือนภาษาพูดตลอดเรื่อง เลือกใช้ฉากชนบทเพียงแห่งเดียว ใช้เหตุการณ์ทุกวันเกิดขึ้นในชนบท หรือจะให้เกิดในกรุงและชนบทสลับกันไป จะใช้อารมณ์ขันหรือใช้อารมณ์จริงจัง หรือจะแทรกการอภิปรายปรัชญาชีวิตระหว่างพรรณนาชีวิตในชนบท

ผลของการวิเคราะห์นวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ด้านกลวิธีการแต่ง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของเสาวคนธ์ อุปพงษ์ (๒๕๕๖) เรื่อง วิเคราะห์กลวิธีการเขียนนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล ในด้านกลวิธีการเขียนนวนิยาย ซึ่งมีผลการวิเคราะห์คือ ประภัสสร เสวิกุล มีกลวิธีในการเขียนนวนิยายที่น่าสนใจทั้งในแง่ของการเสนอเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดโครงเรื่อง การสร้างตัวละคร การสร้างบทสนทนา การสร้างฉากและบรรยากาศ ตลอดจนวิธีการเล่าเรื่องที่เหมาะสม แขนงยล ทำให้เรื่องมีความสนุกสนาน ละเอียดและน่าติดตาม ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับ สภาพความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน

๒. แนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ได้เสนอแนวคิดโดยผ่านทรศนะ พฤติกรรม คำพูดของตัวละคร และผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน ประการแรก แนวคิดด้านความรักในครอบครัว จะพบว่าทุกวันนี้ครอบครัวที่แตกแยกมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ สำหรับครอบครัวที่มีลูกแล้ว เด็ก ๆ อย่างกะทิจึงเป็นฝ่ายที่ได้รับความทุกข์อย่างไม่เป็นธรรม และเติบโตขึ้นมาโดยขาดความรักจากพ่อ แต่อย่างไรก็ตาม การเป็นสายเลือดเดียวกันย่อมทำให้มีความผูกพันกัน ความรักในครอบครัวจึงเป็นความรักที่ยิ่งใหญ่

ในด้านแนวคิดของการดำเนินชีวิต ผู้อ่านจะมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง แม้ว่าสักวันหนึ่งต้องมีญาติ ๆ หรือคนที่รักเสียชีวิตจากไป หรือสักวันหนึ่งจะต้องตัดสินใจในเรื่องสำคัญในชีวิตด้วยตนเอง แต่ละคนก็ยังคงดำเนินชีวิต แม้จะไม่มีความสุข แต่เราทุกคนควรจะเผชิญกับความทุกข์ด้วยแนวคิดเชิงบวกและจะมีความสุขในที่สุด

แนวคิดด้านวัฒนธรรมไทย ได้สะท้อนให้เห็นภาพสังคมจริงในประเทศไทย คนสมัยใหม่ได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ค่อนข้างมาก สิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนเรา สะดวกสบายมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ก็ทำให้วัฒนธรรมไทยบางด้านค่อย ๆ สูญหายไป บ้านเรือนไทยค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นตึกแถวสมัยใหม่ คนที่รู้วิธีการทำอาหารแบบดั้งเดิมลดน้อยลง ผู้แต่งได้สะท้อนแนวคิดที่ทำให้ผู้อ่านได้รู้จักวัฒนธรรมที่ดีงามบางอย่างแล้ว ยังชวนให้ผู้อ่านช่วยกันรักษาวัฒนธรรมไทยด้วย

ประการสุดท้ายแนวคิดด้านศาสนาพุทธ ผู้อ่านจะได้ข้อคิดว่าศาสนาพุทธมีบทบาทสำคัญในประเทศไทย ทุกวันนี้ประชาชนยังทำบุญตักบาตร ทำอาหารถวายพระ ตั้งศาล และพิธีต่าง ๆ แสดงถึงความนับถือเคารพศาสนาพุทธของประชาชนชาวไทย และสิ่งสำคัญคือศาสนาได้สอนให้คนไทยรู้จักชีวิต มีสติรู้ว่าชีวิตมีทั้งความทุกข์และความสุข และทุกคนสามารถจะมีความสุขได้ด้วยตัวเองโดยการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง มีเหตุผลและมีชีวิตที่เรียบง่ายตามที่ผู้แต่งได้สื่อสารไว้ในนวนิยายทั้งสามเล่ม

แนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ได้สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดที่ถูกลาปมัลลิกะมาส (๒๕๒๖ : ๑๐๕) ได้กล่าวไว้ว่า นักเขียนย่อมมองดูโลกและชีวิตมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ กัน และต่างก็มีแนวคิดที่มีต่อโลก ต่อสังคม และต่อชีวิตมนุษย์แตกต่างกัน แนวคิดหรือปรัชญาของนักเขียนจึงมีหลายแนว และต่างก็พยายามถ่ายทอดความคิดหรือปรัชญาต่าง ๆ นั้นในวรรณกรรมที่แต่งขึ้น

ผลของการวิเคราะห์นวนิยายชุด ความสุขของกะทิ ด้านแนวคิด สอดคล้องกับผลการวิจัยของมยุรา พรหมอ้วน (๒๕๔๒) เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของนันทนา วีระชน ช่วง พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๒๘ ซึ่งมีผลการวิจัยคือ ผู้เขียนพยายามถ่ายทอดมุมมองและแนวคิดผ่านนวนิยาย โดยผู้เขียนได้แสดงแนวคิดว่าค่านิยม การเลี้ยงบุตร สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี มีผลต่อการดำเนินชีวิตของสตรีและเป็นสาเหตุให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเพศ ส่วนแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพของสตรี ผู้เขียนส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องภายในครอบครัวทัดเทียมกับบุรุษ คุณสมบัติความเป็นกุลสตรียังเป็นสิ่งที่สตรีควรปฏิบัติต่อไป สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพันกันเช่นเดิม สตรีควรได้รับการศึกษาโดยแสวงหาความรู้และประสบการณ์ให้สูงสุดเท่าที่โอกาสและกำลังสมองจะรับได้ สตรีควรทำงานเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว สามารถบริหารธุรกิจ ให้ประสบผลสำเร็จได้ นอกจากนี้สตรีควรมีบทบาทในการเข้าสังคมช่วยเหลือสังคม และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเช่นเดียวกับบุรุษ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ควรศึกษาวิเคราะห์หลักวิธีการแต่งและแนวคิดในงานเขียนประเภทอื่น ๆ ของ กามพรรณ เวชชาชีวะ เช่น งานเขียนประเภทเรื่องสั้น
๒. ควรศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ